

ความต้องการของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

Demand of Tax Auditors Towards Developing Professional Skills

ยุพาพิน บุญสิงมา* และสุวรรณา เลหาทะวิสุทธิ**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ โดยศึกษาจากผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรจำนวน 450 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี โดยมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งระหว่าง 6-10 ปี และได้รับการฝึกอบรมในปีที่ผ่านมา 2-3 ครั้งต่อปี

จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของทักษะแต่ละด้านพบว่า ตนเองมีความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพในแต่ละด้านในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจตามลำดับ

ทั้งนี้ ความต้องการพัฒนาทักษะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในแต่ละด้านนั้น ทางด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอบบัญชีและกฎหมายภาษีอากร เพื่อให้สามารถสรุปผลการตรวจสอบและรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพและข้อกำหนดของอธิบดีกรมสรรพากร ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ได้แก่ การพัฒนาทักษะความสามารถในการประเมินความเสี่ยง การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ทั้งในระดับงบการเงินและในระดับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้บริหารให้การรับรองไว้ ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการจัดการบริหารตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ได้แก่ การพัฒนาทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหาและข้อกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ได้แก่ การพัฒนาทักษะให้สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้ อย่างผู้มีวิชาชีพ

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

This independent study aimed to investigate the demand of tax auditors towards developing professional skills. The study was conducted among a number of 450 tax auditors. The analysis was done by descriptive statistics, percentage, and mean.

The study results revealed that most respondents were female with age ranges from 31–40 years, the maximum working experience between 6–10 years, and the previous records of 2–3 trainings per year.

According to the study, the respondents viewed that they demanded the development of professional skills at the high level. When considering the details of each skill, they found that they all needed the development of each professional skill at the high level in the following sequence: intellectual skills, technical and functional skills, personal skills, interpersonal and communicative skills, organizational management and business management skills, respectively.

For the demand of skill development with the maximum mean in each skill, intellectual skills include the development of knowledge and understanding towards accounting examination and taxation law with the purpose of concluding the audit results and reports and accounting certifications in accordance with the professional standards and requirements issued by the Director-General of Revenue Department. Technical and functional skills include the capability development for assessing the risk of disclosing the data against the essential facts, caused by either frauds or mistakes regarding the financial statement and issues approved by the executives. Personal skills include the capability development for self-management to perform work efficiently. Interpersonal and communicative skills include the development of negotiation skills for addressing the problems and reaching the joint agreement associated with professional situations.

บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ในมาตรา 11 วรรคสี่ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจออกกฎกระทรวง ยกเว้นให้งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคลและห้างหุ้นส่วนจำกัด) ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท (ทุกรายการที่กำหนด) หรือเรียกว่า ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดเล็ก ไม่ต้องจัดให้งบการเงินที่มีรอบบัญชีสิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2545 เป็นต้นไป มีการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอีกต่อไป จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการมีผู้สอบบัญชีภาษีอากรขึ้นในประเทศไทย ที่ตรวจสอบและรับรองบัญชี งบการเงินของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดเล็ก โดยต้องปฏิบัติตามตรวจสอบและรับรองบัญชีตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.122/2545 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การปฏิบัติงานและตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งในส่วนของการจัดทำ แนวทางการสอบบัญชี การจัดทำกระดาษทำการ การปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรอง

บัญชี เน้นการทดสอบความถูกต้องของงบการเงินและบัญชี ว่าถูกต้องเป็นจริงตามควร ตรงตามเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชี ที่รับรองทั่วไปหรือไม่ รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญทางภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร นอกจากนี้ยังต้องทำการตรวจสอบการปรับปรุงกำไรสุทธิ/ขาดทุนสุทธิทางบัญชี เป็นกำไรสุทธิ/ขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีอากร รวมถึงตรวจสอบการจัดทำบัญชีพิเศษของกิจการที่กำหนดไว้ตามประมวลรัษฎากร และในกรณีที่พบว่าห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีพฤติการณ์ ในการจัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือบันทึกบัญชี โดยเห็นว่าจะไม่ตรงกับความเป็นจริงอันอาจเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น มีต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยกว่าที่ควรเสียภาษีอากร ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของบัญชีและแจ้งพฤติการณ์ไว้ในรายงานตรวจสอบและรับรองบัญชี

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรตามที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันตามมาตรฐานวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความเสี่ยงในการประกอบวิชาชีพและสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับผู้ใช้งบการเงิน

สภาวิชาชีพบัญชี เป็นหน่วยงานกำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี อีกทั้งยังเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ(International Federation of Accountants – IFAC) ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้กำหนด “มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี” (International Education Standards for Professional Accountants–IESs) ขึ้นจำนวน 8 ฉบับ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี โดยได้กำหนดทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบการวิชาชีพไว้ในมาตรฐานฉบับที่ 3 เรื่อง “ทักษะทางวิชาชีพ” (Professional Skills) ประกอบด้วยทักษะทั้ง 5 ประเภท คือ ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ และหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) และทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) โดยจุดมุ่งหมายของมาตรฐานฉบับนี้ คือ การทำให้มั่นใจได้ว่า บุคคลพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ ต้องมีส่วนผสมของทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการทำหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี

ในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีจึงได้กำหนดให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ต้องมีการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพเพื่อรักษาและเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ต้องปฏิบัติตามกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา คือผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพในทุกกรอบ 3 ปี ซึ่งในแต่ละรอบ 3 ปี ต้องไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมง และต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบัญชีไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละปีจะต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง ส่งผลให้ผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องปฏิบัติตามสภาวิชาชีพ เรื่อง ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้ารับการพัฒนาหรือเข้าร่วมประชุมสัมมนาของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ

อย่างน้อย 40 ชั่วโมงต่อปี โดยแบ่งเป็นการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องที่เป็นทางการ (Verifiable CPD) จำนวน 20 ชั่วโมง และพัฒนาความรู้ต่อเนื่อง ที่ไม่เป็นทางการ (Non-verifiable CPD) จำนวน 20 ชั่วโมง ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่อยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของกรมสรรพากรนั้น กำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ต่อเนื่อง ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.146/2548 เรื่อง กำหนดคุณสมบัติ การทดสอบ การขอขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การอบรม การต่ออายุ และการขอออก ใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร กำหนดให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาต จากอธิบดีกรมสรรพากรแล้ว ต้องเข้ารับการอบรมด้านกฎหมายภาษีอากรและความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพผู้สอบ บัญชีภาษีอากร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน มาตรฐานการสอบบัญชี ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายและกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับอื่นๆ รวมกันไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมงต่อปี โดยให้นับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรครบทุกหนึ่งปี เพื่อให้มีขอบเขตของ การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี

การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการวิชาชีพ ต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถประกอบอาชีพของตนได้ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีความสามารถซึ่งปฏิบัติงาน ในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้ ดังนั้น จึงมีผู้ศึกษาถึงความต้องการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีหลายด้าน อาทิ การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน (สรศักดิ์ ธนไชย, 2551) ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อรวรรณ ภาสุวารี, 2553) ความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (ธกมล เกื้อกุลวงศ์, 2554) และการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในเขตสำนักงาน ตรวจสอบบัญชีที่ 7 (เปรมกมล เศรษฐ์กุล, 2554) เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่มีผู้ศึกษาถึงความต้องการของผู้สอบบัญชี ภาษีอากรในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงความต้องการของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในการพัฒนาทักษะ ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากรแก่หน่วยงานที่กำกับดูแล ผู้สอบบัญชีภาษีอากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดอบรมหรือการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพต่อไป

แนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะ ทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ (Learned Needs Theory) ของเดวิด คาร์แมคแลนดส์ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่า คนเราเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจึงถูกก่อตัวและพัฒนา มาตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคน และเรียนรู้ว่าในทางสังคมมีความต้องการที่สำคัญ 3 ประการ คือ (ลิตธิโชค วรรณสันติกุล, 2549)

- (1) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการที่จะทำงานได้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีมาตรฐานสูงขึ้นไปในชีวิต
- (2) ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะมีส่วนควบคุมสร้างอิทธิพล หรือรับผิดชอบในกิจกรรมของผู้อื่น
- (3) ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะรักษามิตรภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างใกล้ชิด

2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (คณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี, 2553)

สภาวิชาชีพบัญชีเป็นหน่วยงานกำกับดูแลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชีอีกทั้งยังเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants – IFAC) จึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้กำหนด “มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี” (International Education Standards for Professional Accountants–IESs) ขึ้นจำนวน 8 ฉบับ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้กล่าวถึงมาตรฐานฉบับที่ 3 เรื่อง “ทักษะทางวิชาชีพ” (Professional Skills) ประกอบด้วย

1. ทักษะทางปัญญา
2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน
3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล
4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร
5. ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เช่น เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามความต้องการของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์, ส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และแจกแบบสอบถามด้วยตนเองในการอบรม/สัมมนาของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-41 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรี สาขาบัญชี โดยมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 6-10 ปี ในปีที่ผ่านมามีการอบรม 2-3 ครั้ง ต่อปี ผู้สอบบัญชีภาษีอากรส่วนใหญ่ต้องการให้มีวิธีการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี โดยการอบรม/สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 92.67 และเห็นว่าวิธีที่สามารถพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีได้มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ ประสบการณ์ในการประกอบ

วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 73.11 ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีโดยมีเหตุผลเพื่อนับชั่วโมงการอบรมให้ครบตามที่กฎหมายกำหนด คิดเป็นร้อยละ 95.11 และเห็นว่าผู้สอบบัญชีภาษีอากรควรได้รับการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ นอกเหนือจากทักษะทางบัญชี คิดเป็นร้อยละ 56.22 และผู้สอบบัญชีภาษีอากรเห็นว่าทักษะที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้สอบบัญชีภาษีอากรคือ การใช้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจในการแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 58.67 ความสนใจมากที่สุดในการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากรสำหรับผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.146/2548 เรื่องภาษี เงินได้นิติบุคคล คิดเป็นร้อยละ 78.00

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก แต่แต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความต้องการได้ ดังนี้

ทักษะทางวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
1. ด้านทักษะทางปัญญา	4.12	มาก
2. ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน	4.04	มาก
3. ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	3.91	มาก
4. ด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ	3.87	มาก
5. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	3.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม (แปลผล)	3.95	มาก

พบว่า ระดับความต้องการการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีระดับทักษะทางวิชาชีพบัญชีในด้านทักษะทางปัญญาในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงานในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.78 และด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87

ทักษะย่อยที่ต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาความรู้ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดงบประมาณ การจัดทำรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี การประเมินความเสี่ยง กฎหมายภาษีอากร การวางแผนการสอบบัญชี มาตรฐานการจัดทำรายงานการเงิน การเพิ่มทักษะการรายงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการที่ตรวจสอบ และความสามารถในการประยุกต์ใช้วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการตรวจสอบ เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

1. ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะวิชาชีพด้านทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) คือ ความต้องการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอบบัญชีและกฎหมายภาษีอากร เพื่อให้สามารถสรุปผลการตรวจสอบและรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพ และข้อกำหนดของอธิบดีกรมสรรพากร ทักษะทางด้านปัญญาช่วยให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความสามารถ ในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจในการแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้

ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นประกอบด้วย การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านมาตรฐานการบัญชี ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจแต่ละประเภทที่ตรวจสอบ ความสามารถในการประยุกต์ใช้วิธีการให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี การวิเคราะห์การวางแผนงานสอบบัญชีและความสามารถด้านการตัดสินใจในการเลือกใช้รายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรรถวณิช ภาสวณิช (2553) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาสูงสุดในด้านทักษะด้านปัญญาในระดับมาก

2. นอกจากความต้องการพัฒนาทักษะทางปัญญาว่าเป็นความต้องการระดับสูงสุดแล้ว ผู้สอบบัญชีภาษีอากรยังต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วย การพัฒนาด้านคณิตศาสตร์และสถิติ ด้านระบบและเครื่องมือเทคโนโลยี เช่น การใช้งานโปรแกรม Microsoft office Word Excel หรือการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ความสามารถในการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ การรายงานตามข้อเท็จจริงที่ตรวจพบในประเด็นต่างๆ และความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินและการจัดทำรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสรศักดิ์ ธนันไชย (2551) ที่ได้ศึกษาการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน พบว่าพนักงานบัญชีควรได้รับการส่งเสริมทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก เพราะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานสามารถนำมาปฏิบัติงานได้จริง

3. นอกจากทักษะทางปัญญาและทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ว่าเป็นความต้องการระดับสูงสุดและผู้สอบบัญชีภาษีอากรยังต้องการพัฒนา ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการบริหารตนเองให้มีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดและจัดแรงงานให้เสร็จตามเวลาความสามารถที่จะปรับตัวและร่วมงานกับผู้อื่นได้ ความสามารถในการพิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพจรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจในการปฏิบัติ ในวิชาชีพได้ และความสามารถระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศรัณย์ ชูเกียรติและประจิต หาว์ตร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ การปฏิบัติงาน และการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหาร ในบริษัทขนาดใหญ่ พบว่ากิจกรรมงานที่นักบัญชีบริหารจำเป็นต้องมีทักษะด้านการติดต่อสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากงานเหล่านี้เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ทางการบริหารและทักษะส่วนบุคคลในการติดต่อสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้สอบบัญชีภาษีอากรนั้น ต้องได้รับการอบรม การพัฒนาความรู้แบบต่อเนื่องเป็นประจำปีละ 1 ครั้ง โดยเป็นหลักสูตรจำนวน 12 ชั่วโมงที่ต้องผ่านความเห็นชอบของกรมสรรพากร เนื้อหาการอบรมประกอบด้วยกฎหมายภาษีอากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะและภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย และเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และการสอบบัญชี เป็นต้น แต่จากการศึกษาพบว่าผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ นอกเหนือจากการอบรมขั้นต่ำตามหลักสูตรที่รับการอนุมัติ โดยส่วนใหญ่เข้าอบรมเพื่อเพิ่มทักษะวิชาชีพเป็น

จำนวน 2-3 ครั้งต่อปี และผู้สอบบัญชีภาษีอากรส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการเข้าอบรมสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาชีพได้ ดังนั้นองค์กรวิชาชีพทั้งสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานจัดอบรม สามารถสร้างหลักสูตรต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพให้กับผู้สอบบัญชีภาษีอากรได้นอกเหนือจากหลักสูตรที่ผ่านความเห็นชอบจากกรมสรรพากร โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคที่ยังมีการจัดอบรมไม่ทั่วถึง

2. ขอบเขตเนื้อหาการอบรมที่จะได้รับความสนใจจากผู้สอบบัญชีภาษีอากรควรเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะด้านปัญญา และทักษะทักษะวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่ อาทิ การพัฒนาความรู้ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดงบประมาณ การจัดทำรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีการประเมินความเสี่ยง กฎหมายภาษีอากร การวางแผนการสอบบัญชี มาตรฐานการจัดทำรายงานการเงิน การเพิ่มทักษะการรายงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการที่ตรวจสอบ และความสามารถในการประยุกต์ใช้วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการตรวจสอบ เป็นต้น

3. สำนักงานมาตรฐานการสอบบัญชีภาษีอากร กรมสรรพากร ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีภาษีอากร อาจเพิ่มจำนวนชั่วโมงการอบรมการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องจากเดิมที่กำหนดให้ต้องเป็นหลักสูตรละ 12 ชั่วโมงเท่านั้น และเนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร ทำให้มีเวลาการอบรมในเนื้อหาด้านบัญชีและด้านสอบบัญชี และด้านอื่น ๆ น้อยมาก แต่การปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรอย่างมืออาชีพนั้น จำเป็นต้องมีทักษะทางวิชาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะด้านกฎหมายภาษีอากร เท่านั้น ดังนั้นอาจแยกหลักสูตรระหว่างการอบรมด้านกฎหมายภาษีอากรและหลักสูตรด้านการบัญชีและการสอบบัญชี เป็นต้น เพื่อให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรสามารถเลือกอบรมในหลักสูตรที่สนใจและต้องการพัฒนา เช่นเดียวกับการนับชั่วโมงการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องของผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

บรรณานุกรม

- กฤษาลี เวชสาร. (2546). *การวิจัยการตลาด* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาวิชาชีพบัญชี. คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี.. (2553ก). *มาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ*. [เอกสารประกอบการสัมมนา]. กรุงเทพฯ: สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จิตราภา กุณทลบุตร. (2550). *การวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- ธมร เกื้อกุลวงศ์. (2554). *ความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ*. (การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- เปรมกมล เศรษฐ์กุล. (2554). *การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในเขตสำนักงานตรวจสอบที่ 7*. (การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สรศักดิ์ ธนันไชย. (2551). *การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ*. (การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

- สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีสภาวิชาชีพ. (2557). *ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี*. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก <http://www.rd.go.th>
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2549). *จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อรรธรณ ภาสุระอารีย์. (2553). *ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).